imprimé sur www.torah-box.com/torah-pdf

א שורע כרמו של חבירו א] סמדר ובא מעשה לפני חכמים ואסרו את הזרעים והתירו את הגפנים ואמאי לימא קל וחומר הוא ומה האוסר אינו נאסר הבא לאסור ולא אסר אינו דין שלא יתאסר הכי השתא התם ב] קנבוס ולוף אסרה תורה ג] א) ג) (דתנן ב היתה שדהו זרועה קנבוס ולוף לא יהא זורע על גביהם ג שהן עושות לשלש שנים) ד] ב שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי האי ה] דעביד איסורא קנסוה רבנן האי דלא עביד איסורא לא קנסוה רבנן אבל הכא לימא ק"ו ואיכא דמתני לה אכבשים בעא מיניה רבי אלעזר מרב השוחט את הכבשים לאכול כזית מהן ומלחמן מהו לאיפגולי כבשים לא קא מיבעיא לי השתא כולו מלחם לא מפגלי מהן ומלחמן מיבעיא כי קא מיבעיא לי לאיפגולי לחם מי מצטרפי כבשים לאיפגולי ללחם או לא א"ל אף ד בזו הלחם מפוגל והכבשים אינן מפוגלין ואמאי לימא ק"ו ומה המפגל אינו מתפגל הבא לפגל ולא פיגל אינו דין שלא יתפגל ומי אמרינן ק"ו כי האי גונא והתניא מעשה באחד שזורע כרמו של חבירו סמדר וכו' ואמאי לימא ק"ו מה האוסר אינו נאסר הבא לאסור ולא אסר אינו דין שלא יתאסר הכי השתא התם קנבוס ולוף אסרה תורה שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי האי דעבד איסורא קנסוה רבנן דלא עבד איסורא לא קנסוה רבנן ו] אבל הכא לימא ק"ו מאן דמתני לה אתודה כל שכן אכבשים ומאן דמתני לה אכבשים כבשים הוא דהוקקו זה לזה לתנופה אבל תודה דלא הוקקה זה לזה בתנופה לא ז] רבי אבא זוטי בעי לה הכי בעא מיניה ר' אלעזר מרב השוחט את הכבש לאכול כזית מחבירו למחר מהו חבירו כבש משמע ולא מפגל ח] או דלמא לחם משמע ומפגל ליה אמר ליה תניתוה ט] שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר הוא פיגול וחבירו כשר לאכול מחבירו למחר שניהם כשרים י] אלמא ה חבירו כבש משמע דלמא דפריש ואמר חבירו כבש: **מתני'** יא] הזבח מפגל את הנסכים משקדשו בכלי דברי ר"מ יב] הנסכים אינן מפגלים את הזבח כיצד השוחט את הזבח לאכול ממנו למחר הוא ונסכיו מפוגלין להקריב נסכיו למחר הנסכים מפוגלין הזבח אינו מפוגל: **גמ'** ו ת"ר נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול מפני שדם הזבח מתירן לקרב דברי ר"מ אמרו לו לר"מ והלא ח אדם מביא זבחו היום ונסכיו יג] ט עד י' ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח יד] א"ל אפשר לשנותו לזבח אחר אמר רבא קסבר ר"מ הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה ת"ר י לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול מפני שדם אשם טו] מתירו לכהונות דברי רבי מאיר אמרו לו לרבי מאיר י והלא אדם מביא אשמו היום ולוגו מיכן ועד י' ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבא עם האשם טז] [א"ל] אפשר לשנותו לאשם יז] אחר אמר רבא קסבר רבי מאיר הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה יח]:

מתני'

דין שלא יצטרף להתפגל לעצמו וכי האי גוונא הוי האי דכסמון ומה אוסר אינו נאסר הגפן שאוסר אינו נאסר הכא לאסור דהיינו זרעים שבאין לאסור הגפן על ידי צירופם שנעשין כלאים ולא אסר אינו דין שלא יאסר ע"י צירוף של גפן ומהאי טעמא נמי ניחא כמתניתין דשוחט את התודה לאכול הלחם שהלחם מפוגל והתודה אינה מפוגלת ולא אמרינן קל וחומר: **שורע** כרמו של חבירו סמדר. הא דנקט סמדר לאשמועינן דהגפנים התירו מטעם דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו דלא תימא מה שהתירו את הגפנים משום דנגמרו ולא הוסיפו מאתים ולא משום דאין אדם אוסר: **ואסרו** את הזרעים. היינו דלא כרבי יאשיה דאמר עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד וכמה סתם משניות דלא כוותיה אע"ג דקיימא לן כוותיה כדאיתא בברכות (דף כב.) ובחולין בפרק ראשית הגז (דף קלו:) נהוג עלמא כתלתא סבי כרבי יאשיה בכלאים ואמרינן בפ"ק דקדושין (דף לט.) גבי ההוא דזרע חיטי ושערי בי גופני ליתי מר נישמתיה אמר ליה לא נהריתו בה לא קי"ל כרבי יאשיה פירוש בתמיה: **והתירו** הגפנים. היינו כרבי יוסי ורבי שמעון דמסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו דאמר בסוף הערל (יבמות פג:) אין אדם אוסר דבר שאינו שלו וצריך לומר דתבואה דהתם לאו בסתם תבואה של ה' מינין דאם כן הוי דאורייתא כמו קנבוס ולוף דמסקינן הכא לאסור ע) והיכי מסיק רבי יוסי דשרי אלא דרב פוסק התם פ) כרבנן: **אפשר** לשנותן לזבח אחר. בתוספתא דזבחים צ) אין הלשון כן וגרס התם אמר אף אני לא אמרתי אלא כשקדשו בכלי אמרו לו אע"פ שנתקדשו אפשר לשנותן לזבח אחר וקדשו בכלי דתוספתא היינו באים עם הזבח דהכא וא"ת דהשתא משמע דלרבנן דאפשר לשנותן לזבח אחר אפי' לאחר שחיטה ולקמן בפ' התודה (דף עט.) תנן הנסכים שקדשו בכלי ונמצא זבח פסול אם יש זבח אחר יקרבו עמו ופריך בגמ' (שם:) והאמר רב חסדא שמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת ומשני לב בית דין מתנה עליהם אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהו לזבח אחר אלמא דאסור לשנותן אם לא משום תנאי בית דין ואין לומר דהא דאמרו רבנן נמי הכא אפשר לשנותן היינו משום תנאי ב"ד חדא מי לא עסקינן בקרבן יחיד דלא שייך ביה לב בית דין ועוד לוג שמן דאשם מצורע לא משכחת אלא ביחיד ועוד דאין לב ב"ד מתנה אלא היכא דלא הוצרכו אבל אם הוצרכו אי אפשר לשנותו ונראה לפרש דסוגיא ק) דהתם כרבי מאיר ואם תאמר והא רב חסדא סתמא ככולי עלמא ר) כדמפרש טעמא התם משום דשמן גופא דמנחה הוא ומאי קשיא ליה מרב חסדא ממתני' דהתם תיקשי ליה הא דרבנן דהכא ושמא כמו כן היה יכול להקשות אלא מקשה אסתם מתניתין דאפי' לרבי מאיר אפשר לשנותו והא דלא פריך מסתם מתניתין דהתם מדר"מ גופיה אדרבי מאיר דהכא משום דלא נזכר שם רבי מאיר בהדיא וכן מילתא דזעירי דהתם נמי אליבא דרבי מאיר אתיא דקאמר התם (דף עט.) אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח פירוש לענין שלא לשנותן כד] (לענין) לזבח אחר ולא כמו שפירש שם בקונטרס לענין ליפסל בלינה דלענין לינה ודאי מיפסלי משקדשו בכלי דאמר בסוף רבי ישמעאל (לקמן עב:) גבי שתי הלחם דאי תנור מקדש מיפסלי בלינה ועוד בסוף לולב וערבה כה] (סוכה נ.) קאמר זעירי גופיה דאי מייתי במקודשת איפסלו להו בלינה ומשנה שלמה שנינו בפ"ב דמעילה (דף י.) גבי נסכים קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה מיהו הסיא יש לדחות דדוקא בנסכים הבאים כו] בפני עצמן וכמו שפירשתי ש) דאיירי לענין שלא לשנותן לזבח אחר והא דפריך התם ממתניתין דקתני אם יש זבח אחר יקרבו עמו מאי לאו דאיפסול בשחיטה הכי פריך למכשר דווקא משום דאיכא זבח אחר

זורע. משלו: **סמדר.** ככר חנטו יט] ענבים וכן היה מעשה ואסרו את הזרעים. טעמא מפרש לקמן: **האוסר.** גפנים האוסרים את הזורעים: **הבא לאסור.** זרעים: **קנבוס.** קנב"א: **לוף.** מיני קיטנית: **אסרה תורה.** בכרם ט)אין זרעם כלה שיש להם שרש. ל"א קנבוס ולוף אסרה תורה (א) דכתיב (דברים כב) כרמך כלאים זרעים הדומין לכרם והנך הולין אשכולות כעין ענבים: ע)בעל הכרם לא עבד איסורא. אלא הכא אכתי איכא למיפרך לימא קל וחומר: **כ"ש אכבשים.** כ] פ)מצטרפין הן והלחם לפגל הלחם: **אבל תודה לא.** (ב) כא] פשיטא ליה דלא פגיל לחם: **בעי רבי אבא זוטי כו' מחבירו.** ולא פירש כבש: **ולא מיפגל.** כדקתני במתני' בסיפא י) שחט א' מן הכבשים לאכול מחבירו למחר שניהם כשרים דאין מתיר מפגל את המתיר או דלמא חבירו לחם משמע ומפגל לחם: **מתני' מפגל את הנסכים.** שהשותה מהם חייב כרת משום ל)פיגול שמשקדשו בכלי שוב אין להן פדיון וקדושתן קדושה: **גמ' שדם הזבח מתירן ליקרב.** והוי דבר שיש לו מתירין למזבח ונוהג בהן פיגול דכל דבר שיש לו מתירין יש בו פיגול כב] במס' יומא בפ' הוציאו לו (דף ס.): **ונסכיו מכאן ועד י' ימים.** דאמר מר לקמן (מד:) מנחתם ונסכיהם מ)כג] אפילו למחר אלמא לאו מזביחה נ) ניהו: **אף אני לא אמרתי.** אם פיגל בזבח שיהו הנסכים שיביא לסוף י' ימים מפוגלים אלא בבאים עם הזבח: **אמרו לו אפשר לשנותו לזבח אחר.** הלכך לא מיפגלי: **בשחיטה.** דהאיך הוקבעו לזבח זה ואין רשאין לשנותם לאחר: **כלחמי תודה.** שבשחיטה קובעתו כדאמרי' בהתודה ס) כדפרישית לעיל ע): **לוג שמן כו'.** אם פיגל בשחיטת האשם:

מתירו

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ה מהלכות כלאים הלכה יד]:

ב [מיי' שם הלכה ג]:

טו ג מיי' פי"ו מהל' פסוה"מ הלכה ח:

טז ד מיי' שם הלכה יז:

יז ה מיי' פ"ב מהלכות מעה"ק הלכה יג:

יח ו מיי' פי"ח מהל' פסוה"מ הלכה ח ופ"ה מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ד:

לעזי רש"י

קנב"א. קנביס.

שיטה מקובצת

א] סמדר. פרש"י כך היה המעשה ואומר ר"י דאלומי ראייתו תני [הכי] שלא תאמר מה שלא נאסר הכרם לפי שלא הוסיף במאתים משו"ה נקט דהוסיף במאתים ואפ"ה לא נאסר הכרם לפי שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו: ובא מעשה וכו' וגבי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו מייתי לה דתני לעיל כוותיה המסכך גפנו ע"ג תבואתו של חבירו כו' וזה היה מעשה כו': ב] קנבוס ולוף. מפרש הר"ר חיים כהן בלשון בתמיה כלומר וכי קנבוס ולוף הוא מדאורייתא ושאר זרעים דרבנן בעלמא כולהו נמי מדאורייתא נינהו היכא דהכרם והזרע שלו אלא הכא משום דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו לא אסרו הכרם ומקו"ח נמי היה לנו להתיר הזרעים אלא קנסא הוא דקנסו רבנן להאי דעבד איסורא ורבינו שמשון מפרש שהיה דין הקו"ח להחמיר ומה המפגל כו' אינו דין שלא יאסר ואפ"ה קאמר דהלחם מתפגל וא"כ יש לנו לפגל התודה מקו"ח ומה הבא לפגל ולא פיגל מתפגל הוא הלחם המתפגל התודה שמפגלת הלחם אינו דין שתתפגל וה"נ אמרינן גבי קו"ח דכלאים דמן הדין היה לנו להתיר אף הזרעים ומדקאסרת להו היה לך לאסור הכרם מקו"ח מה הבא לאסור וכו' ומשני דאין איסורו מן התורה כי אם מדרבנן משום קנסא והאי דעבד כו' וא"ת והיכא מייתי ראייה מהכא דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו להמסכך גפנו שהוא מן התורה וצריך לומר דתבואה לאו דוקא אלא על גבי זרעים דרבנן א"נ שהיה מסכך בזה הענין שאינו אסור אלא דרבנן כגון ברחוק ד' אמות. תוס' מהר"ם: ג] אסרה תורה שאר זרעים כו' והשאר נמחק: ד] שאר זרעים מדרבנן כו'. וא"ת ומה תיקן ומפני שהם מדרבנן הוי טעם להחמיר ופי' השר מקוצי ז"ל כל הסוגיא דהקו"ח בא לאסור ולא להתיר וה"פ לעיל ומה המפגל אינו מתפגל אינו דין (שיתפגל) [שלא יתפגל] ומ"מ הלחם כפגל ואע"ג דאיכא קו"ח א"כ היה לנו לומר מקו"ח שתהא תודה מפוגלת ומה לחם שאינו מפגל מתפגל תודה דהוי עיקר המפגל אינו דין שיתפגל וכה"ג לימא הכא ומה האוסר אינו נאסר כו' ומ"מ אסרו הזרעים אע"ג דאיכא קו"ח וא"כ אמאי התירו הגפנים נימא קו"ח ומה הבא לאסור ולא אסר נאסר והיינו הזרעים האוסר בעצמו לא כ"ש וע"ג מעשי ומשו"ה התירו הגפנים דאיכא דלא עבד איסורא לא קנסו רבנן כך נראה להשר קצת

מסורת הש"ס

א) פ"ח אינו, ב) כלאים פ"ב מ"ה, ג) הנ"ק הגיה דל"ל שאינן עושין אלא לשלש שנים ודע כי כמו שהגיה כן איתא במשנה ה פ"ב דכלאים. ל"ק, ד) זבחים מג. תוספתא דזבחים רפ"ה, ה) [עי' תוס' ד"ה ל: ד"ה ונתקלקלו], ו) תוספתא דזבחים שם זבחים מד., ז) ולוין. ל"ק, ח) דלא עביד איסורא בעל הכרם הס"ד אח"כ ד"ה אלא הכי. ל"ק, ט) דמצטרפין הן כו'. ל"ק, י) [לקמן עה.], כ) פיגול הס"ד ואח"כ מ"ה משקדשו בכלי דשוב כו'. ל"ק, ל) [במדבר כט], מ) צ"ל מוזבח, נ) [לקמן עח.], ס) [עי' ד"ה לחם], ע) והתם מסיק. ל"ק, פ) [וע"ע תוספות יבמות פג. ד"ה ר' יוסי לאומר], צ) [רפ"ה ע"ש], ק) נ"ל דהתם כר"מ ורב חסדא סתמא ככולי עלמא וכדמפרש טעמא כו' הוא וא"ת מאי כו' ליה אדרבנן דהכא כו'. ל"ק, ר) פ"ה ו"ל, ש) נ"ל נראה דאיירי כו'. ל"ק,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אסרה וכו' דכתיב לא תזרע כרמך וכו' ענבים הס"ד ואח"כ מ"ה האי דלא עביד איסורא בעל הכרם: (ב) ד"ה אבל וכו' דפשיטא ליה:

גליון הש"ס

גמ' דתנן היתה שדהו. עיין תוי"ט פ"ה מ"ה דכלאים:

מוסף רש"י

לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול. אם בא עם האשם ופיגל באשם ואע"ג שאם רצה היה יכול להביא מכאן ועד עשרה ימים כדלקמן, אית ליה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם דם האשם הוא המתירו למתן בהונות ושיריו לאכילה, ששירי הלוג נאכלין כדאמרינן במשנתנו דלקמן (זבחים מד.), והלא אדם מביא אשמו וגו'. ואע"פ שהלוג תלוי באשם, כדכתיב (ויקרא יד) על מקום דם האשם, ואם לא נתן מדם האשם תחילה אין נתינת השמן כלום, אפילו הכי כיון דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים נמצא שאין האשם מתירו, וכיון דאין לו מתירין אין חייבין עליו משום פיגול (זבחים מג: ד"ה אין חייבין).

שיטה מקובצת (המשך)

למ"ד אין מפגלין בחצי מתיר פסול מיהא הוי. תו"ח: ט] שחט כו' וא"ת ומאי מייתי מהכא דלמא סבר אין מפגלין בחצי מתיר וי"ל כיון דר"מ תני ברישא אתיא הך סיפא כותיה א"נ להאי שפירשתי ניחא דמ"מ תפסול ואיך קאמר שניהם כשרים ממש דאי אתיא אפי' כמ"ד אין מפגלין מ"מ תפסל. תו"ח: י] לשון תוס' אחרות אלמא חבירו כו' מדקתני שניהם כשרים ולא פליג ר"מ כמו בהנך בבי דרישא א"נ אפי' אתיא כרבנן מוכח שפיר דחבירו כבש משמע ומשו"ה כשרים דאי הוי משמע לחם פסול מיהא להוי ולא כשר ממש ע"כ: יא] הזבח. עי' תוס' דזבחים (דף קיט ע"א): יב] והנסכים אינן: יג] ונסכיו מכאן ועד: יד] תיובת א"ל נמחק: טו] מתירו לכהונות ה"ה דהוה מצי למימר למתן בהן:

קשה למורי שיחי' דבינן דלא בעי אלא מאי טעמא התירו הגפנים אמאי לא משני ליה דהגפנים מותרים דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו והר"ר חיים כהן פי' בתמיה קנבוס ולוף ולא זרעים אחרים הא ודאי הכל יודעים דאורייתא ומיהו אין אדם אוסר דבר שאינו שלו מן התורה משום דכתיב (כרמי) [כרמך] שלו ולא של חבירו ולא הוי איסור אלא קנסא בעלמא. תר"ח: ה] האי דעבד איסורא כו' האי דלא עבד איסורא כו' אלא הכא לימא כו': ו] רבנן אלא הכא לימא: ז] רבה וזוטי בעי תיובת ר' אבא נמחק: ח] או דלמא לחם משמע ומפגל. ואי"ה אין מפגלין בחצי מתיר וי"ל דסבר כר"מ דאמר מפגלין אי"נ אפי' כרבנן ומפגל לאו דווקא אלא ר"ל מפסל דאפילו

תו"ח: טז] תיובת א"ל נמחק: יז] לאשם מצורע אחר: יח] הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה. עי' תוס' (לקמן דף לז ע"א): יט] חנטו הענבים: כ] דמצטרפין הן: כא] לא פשיטא לרב ותיבת ליה נמחק: כב] פגול דגמרינן משלמים כדאיתא: כג] ונסכיהם בלילה מנחתם ונסכיהם אפילו: כד] לשנותו: לענין זבח אחר ואין לומר לענין ליפסל ביוצא דאין הסוגיא משמע כן: כה] וערבה אמר ר"י דכשבא בצלוחית של זהב שאינה מקודשת והעירא גופיה כו': כו] בפני עצמן מידו ההיא דלולב וערבה משמע דאין חילוק:

א) אולי צ"ל על הא דתנן שם ועשאם בצלוחית כו' מקודשת קאמר ועיילא גופיה כו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones